

Hazırlayan: İlker ÜNSAL

10.SINIF 3.ÜNİTE VARLIK FELSEFESİ KAVRAMLAR

1. TEMEL KAVRAMLAR

Varlık:

Somut (gerçek) ve soyut (düşünsel) olarak var olan her şeyin genel adıdır.

Fenomen:

Dış dünyadaki nesne ve olayların insan bilincinde beliren, algılanan halleridir.

İdea:

Yalnızca düşünme aracılığıyla kavranabilen, asıl gerçeklik olduğu savunulan düşünsel varlıktır.

Madde:

Uzayda yer kaplayan, ağırlığı ve kütlesi olan fiziksel varlıktır.

Oluş:

Bir şeyin meydana gelme, değişim ve akış sürecidir.

Öz:

Bir varlığın kimliğini belirleyen, onu o yapan ve değişmeyen karakteristik özellikleridir.

Töz (Cevher):

Var olmak için kendisinden başka hiçbir şeye ihtiyaç duymayan, varlığını sürdüren temel varlıktır.

Varoluş:

Bir varlığın (özellikle insanın) dünyada fiilen bulunması, kendini gerçekleştirme ve kendi özünü ortaya koymasıdır.

2. VARLIĞIN VAR OLUP OLMADIĞI PROBLEMI

Bu problem çerçevesinde iki ana görüş ortaya çıkar:

Nihilizm (Hiççilik)

Varlığın özü itibarıyla var olmadığını savunan görüştür. Hiçbir değer ve varlığın gerçek olmadığını iddia eder. (Temsilciler: Gorgias, Lao Tzu).

Realizm (Gerçekçilik)

Varlığın insan zihninden bağımsız olarak dış dünyada var olduğunu savunan görüştür. (Temsilciler: Aristoteles).

3. VARLIĞIN NE OLDUĞU PROBLEMİ (FELSEFİ AKIMLAR)

İdealizm:

Varlığın temelinin maddi değil, zihinsel (akılsal) olduğunu savunur. Gerçek varlık "idea"dır. (Temsilciler: Platon, İbni Sina, Hegel).

Materyalizm (Maddecilik):

Sadece maddenin gerçek olduğunu, madde dışındaki (ruh, düşünce vb.) her şeyin maddenin bir ürünü olduğunu savunur. (Temsilciler: Demokritos, Thomas Hobbes, La Mettrie, Karl Marx).

Düalizm (İkicilik):

Varlığın hem madde hem de ruh (düşünce) gibi birbirine indirgenemeyen iki ayrı tözden oluştuğunu savunur. (Temsilci: Descartes).

Oluş Felsefesi:

Varlığın durağan olmadığını, her şeyin sürekli bir değişim ve akış (oluş) içinde olduğunu savunur. (Temsilciler: Herakleitos, Whitehead).

Fenomenoloji (Öz Bilim):

Varlıkların fenomen olduğunu ve ancak paranteze alma yöntemiyle (rastlantısal özellikleri ayıklayarak) varlığın asıl "özüne" ulaşabileceğini savunur. (Temsilci: Edmund Husserl).

Varoluşçuluk (Egzistansiyalizm):

İnsanın önce var olduğunu (varoluş), sonra kendi kararları ve özgürlüğüyle kendi özünü yarattığını savunur. (Temsilci: Jean Paul Sartre).